

Arbejdsudvalgets Indstilling

til

Udvalget angaaende Oprettelse af et Erhvervs- eller
økonomisk Fakultet ved Aarhus Universitet

---ooOoo---

STRENGT FORTROLIGT

Eksemplar No. 19, udleveret til:

Konsul N. Barnow.

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	Pag. 1
Formaal	" 3
Indhold og Omfang	" 9
Studietid	" 13
Adgangsbetingelser	" 14
Filosofikum	" 17
Lærerkrafter	" 17
Lokaler	" 18
Bibliotek	" 18
Budget	" 18
Organisation	" 19
Fakultetets Navn	" 20
Eksamens Navn	" 20
Chr. Møller: Spørgsmaalet om Auditorier til det økonomiske Fakultet.	
" " The London School of Economics and Political Science.	
" " Handelshögskolan i Stockholm.	
Albert Olsen: Handelsfakultetet ved Universitetet i Amsterdam med et Tillæg om den neder- landske Handelshøjskole i Rotterdam.	
" " Exposé over Socialinstitutet i Stockholm.	

Til Udvalget angaaende

Oprettelsen af et Erhvervs- eller økonomisk
Fakultet ved Aarhus Universitet.

Paa Mødet den 3. November f.A. nedsattes et snævert Udvalg - et saakaldt Arbejdsudvalg - med den Opgave at fremskaffe et saa fyldestgørende Materiale som muligt angaaende Udvalgets Arbejdsomraade og derefter forelægge Materialet for Udvalget. Nedenstaaende Indstilling med Bilag fremkommer derfor i Form af en Materialsamling til Benyttelse for Udvalgets Indstilling til Universitetsbestyrelsen.

Arbejdsudvalget er til Opfyldelse af sit Formaal gaet frem efter følgende Arbejdsplan:

Der er først og fremmest lagt Vægt paa at søge fastslaaet og motiveret det ønskelige i at etablere en økonomisk Uddannelse ved Aarhus Universitet. Som det fremgaar af det nedenfor anførte, er vi enige om at anbefale Gennemførelsen af en saadan Uddannelse under Fremhævelse af de Formaal, der bør tilstræbes. Vi har derefter søgt at belyse, hvilket Indhold og Omfang der bør gives denne Uddannelse, hvilken Studietid der vil være passende, samt hvilke Adgangsbetaingelser der bør kræves. Endelig har vi behandlet Spørgsmaalene om Lærerkrafter, Lokaler, Bibliotek, Budget, Organisation, Fakultetets Navn og Eksamens Navn.

Af Hensyn til det ønskelige i snarest at naa til Klarhed over det økonomiske Omfang af de Planer, der arbejdes med, har vi ment i første Omgang at maatte koncentrere vort Arbejde om den Eksamen, der efter vort Skøn bør søges gennemført, for hurtigst muligt at kunne forelægge Udvalget en foreløbig Indstilling herom, medens vi, forsaavidt angaar Spørgsmaalet om de forskellige Kursus, der bør etableres i Tilknnytning til en eventuel Eksamen, fortsætter Arbejdet hermed, saasnart Udvalget har be-

handlet Sagens Hovedspørgsmaal, og Universitetsbestyrelsen har taget Standpunkt til dette.

Vi har anset det for formaalstjenligt at foretage Studierejser til fremtrædende Anstalter for Erhvervs- eller økonomisk Undervisning i Udlandet. Vi har derved ønsket dels paa Stedet at danne os et Indtryk af Formaal og Tilrettelæggelse af den paagældende Undervisning, dels ved personlig Drøftelse med Ledelse og Professorer at skaffe os et Førstehaands-Indtryk af disses Synspunkter og almindelige Opfattelse af alle Omraader inden for vort Arbejdsfelt, dels at fremskaffe en indgaaende Materialsamling til Brug ved Udvalgets Bedømmelse. En Delegation af Arbejdsudvalget, bestaaende af Professorerne Chr. Møller og Albert Olsen, har saaledes i Tiden fra 4' til 14' December foretaget en Studierejse til Amsterdam Universiteit, Amsterdam, De Nederlandsche Handels-Hoogeschool, Rotterdam, og The London School of Economics and Political Science, London, og det samlede Udvalg har i Dagene den 10' og 11' Januar foretaget Studier i Stockholm, dels ved Handelshøgskolan, dels ved Institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning. Resultatet af disse Undersøgelser foreligger dels optaget i de Betragtninger, vi anstiller i det efterfølgende, dels i Form af særlige Redegørelser af rent informerende Karakter, der er vedlagt som Bilag til denne Indstilling.

Som speciel Sagkyndig paa det socialpolitisk-kommunale, forvaltningsmæssige Omraade har vi anmodet Amtsfuldmechtig Kæmpegaard, Skanderborg, om nærmere at redegøre for sit Forslag om en Undervisning af denne Art i Tilknytning til Fakultetet. Herr Kæmpegaard har ledsaget os under de Studier, vi i Stockholm har foretaget ved det derværende Socialinstitut. +)

Vi har holdt samlede Møder i København den 13' November og 15' December f.A., i Stockholm den 10' og 11' Januar samt i Aarhus den 19' og 20' Januar d.A.

+) Udvalgets Omkostninger indtil ultimo Januar er afholdt af privat fremskaffede Midler.

F O R M A A L

I den store Universitetskommissions-Betænkning af 1925 samt i den af et Specialudvalg i 1926 afgivne særlige Betænkning er der i Detailler gjort Rede for Hensigtsmæssigheden af at iværksætte en videnskabelig Uddannelse for Folk, der skal arbejde med erhvervsmæssige eller økonomiske Problemer. De generelle Betragtninger om yderligere økonomisk Uddannelse, der da blev gjort gældende, har efter vor Opfattelse fuld Gyldighed i Dag. Tilmed har Udviklingen inden for det økonomiske Verdenssamfund siden da understreget dem stærkt.

Der stilles i vore Dage stadig større Krav til de Folk, hvis Virken falder inden for Erhvervslivets Rammer. Det økonomiske Verdenssamfund er indtil vore Dage stadig blevet større, medens samtidig de Forhold, der har Indflydelse paa Udviklingen og derfor maa tages i Betragtning, bliver yderligere komplicerede. Endvidere bevirker den seneste Udvikling af alle Arter af Kommunikationsmidler en tidsmæssig Formindskelse af Afstandene paa vor Klode, saaledes at erhvervsmæssige Forhold og Begivenheder, uanset deres geografiske Oprindelse, har Mulighed for at øve øjeblikkelig og uafdæmpet Indflydelse, skabende stadig nye Komplikationer og Problemer. Der opstaar stadig flere og flere markedsdannende Faktorer; Faktorer, der bliver stadig mere forskelligartede og uigennemskuelige, foruden at deres relative Indflydelse ofte er vanskelig at overse. De seneste Aars Udvikling tvinger os endelig til øget Erkendelse af, at ingen økonomiske Strukturforhold er varigt bestaaende, tværtimod er samtlige erhvervsmæssige Strukturer i øget Grad udsat for Bevægelse og Udvikling.

Under disse Forhold er det vor enige Opfattelse, at der i Almindelighed maa tillægges en videregaaende økonomisk Uddannelse betydelig Interesse. Det er efter vor Mening givet, at den normale Uddannelse i Handelspraksis - hvor dygtigt den end lægges til Rette - trænger til en Supplering med en yderligere

Under de
næste
omstændigheder
og opmærksom
mere for
tiden

Uddannelse og Personlighedsudvikling, der giver Mulighed for med Resultat at trænge ind i de Problemer, Tiderne stiller. Der kræves en større teoretisk Kunnen af rent faglig Natur, en bedre Forstaaelse af det økonomiske Samfunds Opbygning i Almindelighed og endelig en almen aandelig Udrustning, der kan bidrage til et større Udsyn og Overblik for det enkelte Individ.

Den seneste Udvikling af de økonomiske Vilkaar, dels inden for det enkelte Samfund, dels fra Samfund til Samfund, har givet de Formaal, der maa tilstræbes i en højere økonomisk Uddannelse, et videre Perspektiv. Rent erhvervsmæssigt viser Udviklingen sig derved, at stadig større Dele af Produktionen og Omsætningen foregaar i større og større Enheder, der endda ofte faar institutionsmæssig Karakter. Der opstaar herved meget betydelige Organisationer, hvor store Kapitaler er investeret, og et stort Antal Mennesker samarbejder med eet Formaal. Endvidere har de seneste Aar vist vidtgaaende Ændringer i Opfattelsen af det offentliges Opgaver, og det kan konstateres, at Udviklingen har medført, at det offentliges Opgaver i vor Tid i høj Grad omfatter erhvervsmæssige Problemer, fremkomne saavel indenfor statslige som indenfor kommunale Myndigheder. Yderligere har der udviklet sig en Række hel- eller halvoffentlige Organer (Korporationer, de kooperative Forbund etc.), der repræsenterer de enkelte Erhverv, Erhvervsgrupper eller Personer, samarbejdende indenfor samme Fag eller Erhverv. Saavel Statens nye Opgaver som de store Foretagender og endvidere Kooperationen og de mange halvoffentlige Virksomheder og Organer har skabt en Stab af Mennesker, paa hvis Dygtighed og Indsigt Samfundet maa bygge, og af hvis Arbejdsindsats Samfundet i ikke ubetydeligt Omfang vil være afhængigt. Der er her sket en befolkningsmæssig og arbejdsmæssig Forskydning paa det økonomiske Livs Omraader. Arbejdets Karakter og Tilrettelæggelse er ændret og Ansvaret fordelt over stadig flere Personer.

Maalet for en videregaaende økonomisk Uddannelse var tidligere i første Række af rent privatøkonomisk Natur. Man ønskede at give særlig gunstige Betingelser for Indtræden i mere

betydende Stillinger indenfor det private Erhverv, og særlig for Folk, der i ledende Stillinger paa den ene eller anden Maade skulde træffe Dispositioner af væsentlig eller principiel Natur, hvadenten med Gyldighed for den enkelte Bedrift eller af samfundsmæssig Rækkevidde. Dette Formaal er vel stadig Hovedpunktet i en videregaaende økonomisk Uddannelse, samtidig er imidlertid mere samfundsmæssige Hensyn kommet til. Med den ovenfor skitserede Udvikling maa Samfundet i høj Grad bygge paa sin erhvervsmæssige Arbejdskrafts Dygtighed og Indsigt. Det er følgende af største Betydning, at der arbejdes paa at have til Raadighed et højt udviklet Menneskemateriale til Arbejdet inden for de store erhvervsmæssige Enheder og Institutioner, statslige og kommunale Organer o.s.v. En videregaaende økonomisk Uddannelse skal derfor ikke være lagt an udelukkende paa mere betydningsfulde Stillinger inden for det private Erhvervslivs Omraade, men der maa i lige saa høj Grad tages Hensyn til Stat, Kommuner, Korporationer, med Henblik paa Uddannelse til Arbejde med Problemer af økonomisk Natur inden for disse. Opgaven er derved blevet baade af samfundsmæssig og af privatøkonomisk Natur, idet det gælder om, at saavel den, der deltager direkte i Erhvervslivets Arbejde, som den, der arbejder med økonomiske Problemer, maa kende det Samfund, han lever i. Han maa paa den ene Side kunne vurdere de Forhold, der bestemmer Samfundets Indgreb, ligesom han paa den anden Side maa kunne fremføre de Synspunkter, hans Interesser dikterer, for at kunne øve Indflydelse paa Samfundets Handlinger.

Paa visse andre Omraader inden for Samfundslivet er der i de senere Aar foregaaet en saadan Udvikling, at en særlig Uddannelse maa anses for formaalstjenlig, nemlig dels inden for rent forvaltningsmæssige, dels paa socialpolitiske Omraader, hvadenten disse varetages af Organer af statslig eller kommunal Karakter. Med Hensyn til Kommunerne er der efterhaanden underlagt disse en saa omfattende Administration inden for erhvervsmæssigt eller økonomisk Omraade, at en særlig Uddannelse hertil maa anses for paakrævet, og hvad angaar de socialpoliti-

ske Forhold, har den sociale Forsorgslovgivning i det sidste Tiaar udviklet sig til at være en meget betydningsfuld og omfattende Samfundsfunktion. Det er et Samfundsspørgsmaal af den allerstørste Betydning, med hvilken Indsigt og i hvilken Aand dette Arbejde udføres, og det maa anses for paakrævet, at et kommende økonomisk Fakultet sætter sig som Opgave at give de Mænd, der kommer til at øve deres Indsats paa de nævnte Omraader, en saadan Uddannelse, at de kan faa fuld Forstaaelse af de Faktorer, der skaber de Problemer, de kommer til at staa overfor.

Ved Siden af ovennævnte Formaal kommer Spørgsmaalet, i hvor høj Grad en videregaaende økonomisk Undervisning er paakrævet eller ønskværdig som Uddannelsesinstitution for den almindelige Handelsvirksomhed, fortrinsvis i mindre eller Enkeltmands-Bedrifter. Medens det er øjensynligt, at de Synspunkter, der er lagt til Grund for den ovenomtalte økonomiske Undervisning, ogsaa maa have Gyldighed for Ledere af egentlig kommerciel Virksomhed af mindre Omfang, vil en saadan videregaaende Uddannelse næppe kunne anses for paakrævet i stort Omfang inden for saadanne Virksomheder, fordi den rent teknisk-praktiske Uddannelse dér har størst Betydning. Det er utvivlsomt rigtigt, at den faglige, almindelige Handelsundervisning maa siges at være i saa høj Grad udbygget, at den giver de fornødne rent faglig-teoretiske Kundskaber. Det kan vist derfor fastslaas, at Spørgsmaalet om at uddanne egentlige Købmænd i handelsteknisk Forstand bør være et sekundært Anliggende, og Uddannelsen bør følgelig ikke specielt lægges an som en videregaaende egentlig Handelsundervisning. Hertil kommer endvidere det Hensyn, at man ved Oprettelse af en ny Institution maa søge en passende Arbejdsdeling, og da der i Forvejen findes Institutioner, som tager Sigte paa Uddannelse af ren kommerciel Karakter, er det unødvendigt at etablere Undervisning, der konkurrerer med de paagældende Lærestalter.

Det har været naturligt for Arbejdsudvalget at undersøge Spørgsmaalet om Uddannelse af Handelsskolelærere. Vi er af den Opfattelse, at det vil være ønskeligt at tilrettelægge

et Speciale for Handelsskolelærere inden for Fakultetet; men vi har ikke ment paa nærværende Tidspunkt at kunne fastlægge Rammerne for et saadant Speciale.

Etableres en Undervisningsinstitution efter foranstaaende Linier, vilde det være formaalstjenligt i Tilknytning hertil at oprette et Forskningsinstitut til Behandling af erhvervsmæssige og økonomiske Problemer. Et saadant Institut skulde arbejde med Undersøgelser af konkrete Spørgsmaal paa strengt videnskabelig Basis, formentlig fortrinsvis under Ledelse af Fakultetets Lærerkrafter. Dorigennem vil der skabes Basis for Bidrag til den almindelige økonomiske Forskning samtidig med, at dette Arbejde danner Øvelsesmateriale for de Studerende.

Endelig vil der naturligt uden om den Kærne, som Undervisningen til ovenomtalte Formaal indebærer, efterhaanden kunne udbygges Specialkursus af forskellig Art, der særlig tager Sigte paa Uddannelse i enkelte Erhvervsgrøne, f.Eks. Finansvæsen, Bankvæsen, Forsikring, Arbejdsforhold, Industri, Kooperation etc.

Der findes i en Række Lande Uddannelsesformer med samme Formaal, som her er gjort Rede for. I Universitetskommissionens Betænkning findes en Oversigt, gældende til daværende Tidspunkt, og i Bilag til denne Indstilling er der særlige Redegørelser for de tilsvarende Undervisningsinstitutioner i Amsterdam, Rotterdam, Stockholm og London.

Det fremgaar heraf, at Etableringen af en videregaaende økonomisk Undervisning er et anerkendt Faktum i et stort Antal af de inden for det økonomiske Samfund mere fremskredne Lande. Endvidere at Omfang og Uddannelse ofte er udbygget paa et meget højt Stade. Ydermere fremgaar det, at Anvendelsesmulighederne for Folk, der har passeret de paagældende Eksaminer, er særdeles omfattende, saavel i Antal som

med Hensyn til Arten af Erhvervsvirksomhed.

Iøvrigt vil det ses, at Organisation, Formaal, Indhold etc. er i høj Grad varierende fra Land til Land. I visse Tilfælde fremstaar den ydre Organisation og Udbygning i Form af selvstændige Lærestalter (Handelshøjskoler), i andre som et særligt Fakultet under en Universitetsinstitution, knyttet til denne med stærkere eller løsere Baand. Hvorvidt den ene eller anden Form er realiseret, skyldes ofte rent ydre Forhold af praktisk, respektive stedlig Natur. Et Universitet vil af mange paa Forhaand være anset for at give den mest videnskabeligt prægede Uddannelse, i første Række med en almen nationaløkonomisk Uddannelse med særligt Henblik paa at give Eleven et videre Udsyn, medens en ren Handelshøjskoleuddannelse, byggende umiddelbart paa den almindelige Handelsskoleundervisning, paa Forhaand ofte antages at lægge Hovedvægten paa det mere faglige Stof, derunder specielt de handelstekniske Lærefag samt Sprog. Imidlertid er det med Hensyn til Undervisningens Karakter og Formaal vanskeligt at fastslaa, at Indhold og Standard kan rubriceres i Forhold til den ydre Tilsynkomst, selvom det synes, som om den Undervisning, der etableres i Tilknytning til en Universitetsinstitution, i det store og hele er lagt an efter mere videnskabelige Principper. En direkte Sammenligning mellem de forskellige Landes Undervisning er yderst vanskelig, og den Tanke at etablere en Undervisning efter særligt Forbillede opstaar ikke. Vore Studier paa disse Omraader er imidlertid for os en Bekræftelse af, at de Synspunkter, vi kom til paa Udvalgsarbejdets første Stadium, kan fastholdes som gældende for danske Forhold.

INDHOLD og OMFANG.

For at kunne opfylde de Formaal, vi ønsker opnaaet, maa det kræves tilstræbt, at den Uddannelse, der gennemføres, bliver af rent videnskabelig Karakter, saaledes at den kan forventes at blive betragtet med tilsvarende Øjne som andre Universitetseksaminer. Undervisningen maa baseres paa en Kærne af høj videnskabelig Standard, fuldt paa Linie med den, der opretholdes ved de to danske Universiteter. Emnerne maa derfor undergives en principiel teoretisk Behandling, medens omvendt rent praktisk Detailkundskab og Oplæring i praktiske Færdigheder bør udelades.

Der har i Arbejdsudvalget været Enighed om det ønskelige i, at 1'Del af den paatænkte Eksamen indrettes saaledes, at de Studerende, som maatte ønske det, uden Tillægsprøve kan fortsætte et 2'Dels-Studium ved det statsvidenskabelige Fakultet i København og ved det juridiske Fakultet efter en Tillægsprøve i offentlig Ret. Ligeledes skulde ogsaa Studerende, der har taget 1'Del af Jura eller Statsvidenskab, kunne være berettiget til at tage 2'Del af Eksamen i Aarhus, for de juridiske Studerendes Vedkommende efter en Tillægsprøve. Ved denne Ordning vil der bl.a. opnaas, at Studenter, der under 1'Del-Studiet føler, at deres Lyst eller Evner har speciel Retning henimod det juridiske eller rent økonomisk-administrative eller omvendt speciel Retning henimod det rent driftsøkonomiske eller socialpolitiske-forvaltningsmæssige, kan ændre Studieretning, uden at der i Realiteten er gaaet nogen Tid tabt.

Rammerne for Indholdet af det økonomiske Fakultets 1'Del i Aarhus er dermed forsaavidt fastlagt, som Studieemnerne naturligt i alt væsentligt maa være de samme som ved den statsvidenskabelige Eksamens 1'Del. Paa den anden Side kan absolut Overensstemmelse ikke anses for nødvendig for Formaalet, og det maa være tilstrækkeligt, at de intellektuelle Evner og den Studietid, der udkræves, samt Karakteren af det Stof, der behandles, ligger

i samme Plan ved 1'Del i Aarhus som ved statsvidenskabelig Eksamens 1'Del, saaledes at Undervisningen for hvert enkelt Fags Vedkommende kan lægges særligt tilrette med Hensyn paa det specielle Studium, der indgaar under det økonomiske Fakultets 2'Del. Medens de detaillerede Studieordninger, som naturligt er, først kan udformes, naar de respektive Lærestole er besat, kan dog paa nærværende Tidspunkt specielt nævnes to Punkter, hvor vi mener, at 1'Del bør adskille sig væsentligt fra statsvidenskabelig Eksamens 1'Del.

I København eksamineres der ved 1'Del i Nationaløkonomiens Teori og Politik samt Finansvidenskab. Vi mener imidlertid, at Nationaløkonomi til det økonomiske Fakultets 1'Del udelukkende bør omfatte et Studium i den økonomiske Teori. Teori er et Arbejdsredskab, der benyttes som Middel til Analyse og Behandling af det virkelige økonomiske Livs Problemer, medens Politik er Anvendelse af Teori i praktiske Formaalets Tjeneste. Det synes os derfor at være den rigtige Rækkefølge, at Arbejdsinstrumenterne tildannes, forinden Arbejdet paabegyndes. Naar vi vil foreslaa, at de praktiske Spørgsmaal udskilles af Nationaløkonomiens 1'Del, er det altsaa ikke for at gøre Eksamen lettere, men fordi vi mener, at den teoretiske Uddannelse bør være saa meget fyldigere, saaledes at man ved 2'Del-Studiet kan hellige sig de praktiske Spørgsmaal med bedre Udbytte. Det andet Punkt, hvor vi mener, at Stoffet bør kunne tilrettelægges anderledes end i København, er med Hensyn til det Fag, som ved det statsvidenskabelige Fakultet kaldes "Danmarks Statistik". I Stedet for dette Fag foreslaar vi, at der indføres et Fag, som vi vil kalde "Almindelig Samfundsbeskrivelse". Vi anser det for formaalstjenligt, at Studenten straks ved Studiets Begyndelse bibringes almindelig Kundskab til det Samfund, han lever i, og som det bliver hans Opgave at studere. Faget skal omfatte en Beskrivelse af alle væsentlige sociale og økonomiske Forhold i Nutiden og, hvor det findes hensigtsmæssigt, suppleres med historisk Oversigt. Beskrivelsen skal fortrinsvis tage Sigte paa danske Forhold, men dog med en vis Sammenligning med udenlandske Forhold,

og den tænkes at omfatte Befolkningsforhold, Landbrug, Industri, Haandværk, Handel, Penge-, Bank- og Forsikringsvæsen, sociale Institutioner, moralske og kulturelle Forhold samt offentlige Finanser. Til denne Beskrivelse bør som en Hovedbestanddel knyttes Øvelser i det statistiske Kildemateriale, baade i Ind- og Udlandet, samt Øvelse i at benytte og kritisere saadant Materiale. De øvrige Fag ved statsvidenskabelig Eksamens 1'Del er Borgerlig Ret, Økonomisk Historie med propædeutisk Sociologi samt Almindelig Driftsøkonomi, og disse Fag mener vi bør indgaa i den her foreslaaede 1'Del. En Oversigt over den økonomiske Historie finder vi vil danne en passende Baggrund for det videre Studium i Økonomi, saaledes at den maa siges ubetinget at høre hjemme paa et tidligt Stadium af Studiet. Det samme gælder det almindelige Kendskab til vor Retsordning, som Studiet af den borgerlige Ret giver. Hvad angaar Driftsøkonomi, da er Studiet af Bedriftscellen og de Emner, som knytter sig dertil, tænkt at skulle udgøre Hovedbestanddelen af 2'Del-Studiet; men der vil formentlig intet være i Vejen for, at man allerede ved 1'Del med Fordel kan paabegynde Studiet i herhenhørende Emner. Da man ved Københavns Universitet søger at dække hele Omraadet vedrørende den enkelte Bedrifts Forhold, bl.a. Omkostningsteori, herunder bogholderimæssig Kontrol, Virksomhedens Organisation, samt Salgspolitik og Financieringsproblemer, maa Undervisningen nødvendigvis faa en propædeutisk Karakter med Henblik paa Uddybning under 2'Del-Studiet. Studiets 1'Del vil herefter omfatte følgende Fag:

Nationaløkonomiens Teori
Almindelig Samfundsbeskrivelse
Borgerlig Ret
Økonomisk Historie med Sociologi
Almindelig Driftsøkonomi

Studiets 2'Del.

Det er Tanken, at 2'Del skal kunne spaltes i to Linier:
En rent økonomisk og en offentlig administrativ.

Den økonomiske Linie.

For den økonomiske Linie tænker man sig følgende Studiefag:

- 1) Nationaløkonomiens Teori med Penge- og Kreditteori.
- 2) Økonomisk Statistik og økonomisk Tilstandsanalyse (Konjunkturlære)
- 3) Udvidet Driftsøkonomi
- 4) Sociologi og social Psykologi.
- 5) Juridiske Fag (Næringsret, Selskabsret, Handels- og Vekselret samt Patent- og Varemærkelovgivningen)

Nationaløkonomiens Teori etc. Nationaløkonomi til 2'Del tænkes fortrinsvis lagt an paa en Anvendelse af den rene Teori paa det praktiske Livs Problemer. Dette tænkes bl.a. at foregaa ved Behandling af aktuelle økonomiske Spørgsmaal.

Økonomisk Statistik og økonomisk Tilstandsanalyse. Disse Fag omfatter Sandsynlighedsregningen og dens Anvendelse paa statistiske Opgaver, Interpolation og Udjævning. Undervisningen tænkes at foregaa væsentlig som Øvelse med konkret økonomisk Materiale, f.Eks. Bedriftsstatistik, Analyse af Talserier vedrørende Priser, Produktion, Forbrug, Beskæftigelse, Indkomster i forskellige Samfundsklasser og geografiske Omraader m.v.

Udvidet Driftsøkonomi. Der bygges videre paa det ved 1'Del skabte Grundlag, idet der særlig lægges Vægt paa Øvelser paa Grundlag af konkret Materiale. Uddannelsen bør endvidere omfatte Kundskab om Arbejder- og Arbejdsgiverorganisation. Praktiske Erhvervsfolk fra Industri, Handel, Landbrug, Bank- og Forsikringsvæsen og Fagforeningsvæsen bør lejlighedsvis inddrages som medvirkende ved Uddannelsen.

Sociologi og social Psykologi. Dette Fag dyrkes ikke ved Københavns Universitet, og det er derfor et Led i en nyttig Arbejdsdeling, at der oprettes en Lærestol i Aarhus. Undervisningen skal ikke omfatte Formalsociologi, men fortrinsvis tage Sigte paa et Studium af saadanne Samfundsfænomener som Organisationer, Stænder, Klasser og Menneskers psykiske Reaktion som Medlemmer af saadanne Organisationer eller Grupper. I Erkendelse

af, at Mennesket er præget af sit Tilhørsforhold til en eller flere saadanne Grupper, anses det for betydningsfuldt, at den Ungdom, der uddannes til ledende Stillinger i offentlig og privat Virksomhed, erhverver sig størst mulig Forstaaelse af disse Forhold.

Den offentlig-administrative Linie.

tænkes at have Nationaløkonomi og Sociologi fælles med den økonomiske Linie. Derimod kan Statistiken indskrænkes til den centrale Del af Statistikens Teori, uden at der lægges en tilsvarende Vægt paa de økonomisk-statistiske Øvelser.

Iøvrigt maa den omfatte følgende Fag:

- Socialpolitik,
- Finansvidenskab,
- Offentlig Ret.

Socialpolitik bør omfatte ikke blot et indgaaende Kendskab til den sociale Lovgivning, men ogsaa en Drøftelse af de administrative og økonomiske Problemer, som denne Lovgivning rejser.

Finansvidenskab maa omfatte Kendskab til (særlig dansk) Skattelovgivning samt et Studium af Finansvæsenets Forhold til og Virkning paa det økonomiske Liv.

Offentlig Ret bør omfatte Statsforfatningsret og Forvaltningsret; derimod er det tvivlsomt, om Folkeret er paakrævet.

Som tidligere omtalt, kan de detaillerede Studieordninger først udformes paa et senere Tidspunkt.

S T U D I E T I D

Vore Undersøgelser angaaende Forholdene paa udenlandske Undervisningsinstitutioner viser, at Uddannelsen oftest tilrettelægges over et Tidsrum af mindst 3 Aar. En Række Undervisningsanstalter har imidlertid kun en 2-aarig Undervisning. Paa den anden Side kan Maximum for Undervisningstiden ansættes til

4 Aar; men i forskellige Lande er der Muligheder for fortsatte Studier med Henblik paa Opnaaelse af en Magister- eller Doktorgrad. I visse Tilfælde er den økonomiske Undervisning arrangeret som en 2-aarig Undervisning ovenpaa et almindeligt Universitetsstudium af anden Art.

Efter den Karakter og i det Plan, vi ønsker at lægge vor Undervisning, maa det anses for givet, at en Studietid paa 2 Aar vil være for kort. Til Opnaaelse af de Formaal, vi tilstræber, vil vi anbefale, at Uddannelsen tilrettelægges over et Tidsrum af $3\frac{1}{2}$ Aar. Paa den anden Side bør Studiet i Almindelighed ikke tage længere Tid for de Studerende. Det er efter vor Opfattelse af stor Vigtighed, at de, der senere skal virke direkte i praktisk Arbejde eller arbejde mere indirekte med økonomiske Problemer, kommer ud til deres egentlige Livsgerning, inden der er gaaet for mange Aar. Det er til vort Formaal absolut afgørende, at den unge Mand efter at have passeret sin Eksamen udtræder i Livet med den fornødne Hjernefriskhed og aandelige Elasticitet over for de Opgaver, der forestaar ham.

Vi vil anbefale, at 1'Del-Studiet lægges saaledes til Rette, at det fælles Studium kan gennemføres over to Aar. Et saadant Tidsrum vil være tilstrækkeligt til at give det ensartede, elementære Grundlag inden for alle Studieretninger, som vi ønsker, og det vil samtidig stemme overens med den Udveksling, vi ønsker at muliggøre med 1'Del Eksaminer fra det rets- og statsvidenskabelige Fakultet i København. Som tidligere nævnt, udskilles efter 1'Del de to Hovedlinier lagt an efter at kunne gennemføres inden for et Tidsrum af $1\frac{1}{2}$ Aar efter 1'Del.

A D G A N G S B E T I N G E L S E R

Som Adgangsbetingelse for at kunne blive optaget som Studerende under det økonomiske Fakultet maa der i al Almindelighed kræves Studentereksamen, saaledes som Tilfældet er ved andre Fakulteter. Arbejdsudvalget mener imidlertid, at ogsaa

andre end egentlige Studenter bør kunne faa Adgang til den videregaaende økonomiske Undervisning under det økonomiske Fakultet. Der er først og fremmest Tale om Personer med højere Handelskoleeksamen, men yderligere kommer Spørgsmaalet frem, hvorvidt og under hvilke Forudsætninger Personer uden Eksamen kan faa Adgang.

Et Punkt af stor Vigtighed ved dette Spørgsmaal er det, at det sikres, at de Studerende dels i ren intellektuel Henseende ligger paa nogenlunde samme Linie, dels at de møder frem med et Fond af nogenlunde ensartede Forudsætninger. Endvidere kommer Spørgsmaalet frem, om det bør kræves, at der foreligger en vis Uddannelse i praktisk Virksomhed ved Kontor, Fabrik etc.

Vi er af den Opfattelse, at Personer, der har taget højere Handelseksamen, i rent faglig Henseende er udmærket kvalificerede til at fortsætte en videregaaende økonomisk Undervisning, idet de ved at tage den højere Handelseksamen maa siges dels at have vist en vis intellektuel Evne, dels at have erhvervet sig nyttige Kundskaber i rent elementære praktiske Erhvervsfag. Med Hensyn til de egentlige Studenter maa Kravet om en vis intellektuel Evne naturligt anses for fyldestgjort, hvorimod de savner det elementære Kendskab til forskellige praktisk-handelstekniske Fag, som Dimittenter fra den højere Handelskoleundervisning har erhvervet sig. Det bør derfor kræves, at Studenterne i hvert Fald underkaster sig en Forprøve i almindelig elementær Bogholderi; paa den anden Side mener vi, at en saadan Prøve vil være tilstrækkelig udfra den Betragtning, at en Student i Kraft af den særlige Undervisning, han har faaet i Gymnasiet, maa antages, i Sammenligning med Handelsstudenter, at være bedre egnet til videregaaende teoretiske Studier. Hvad endelig angaar Personer, der ikke har passeret en af disse Eksaminer, anser vi det for vigtigt, at ogsaa saadanne af disse, der er i Besiddelse af den fornødne Modenhed og Evne kan erholde Adgang. Der kan efter vor Opfattelse slet ikke være Tale om en Afgrænsning af Adgangen, ved hvilken Folk, der udelukkende har været i praktisk Virksomhed, absolut udelukkes. Saadanne Folk

maa, eventuelt ved en særlig Modenhedsprøve, lægge for Dagen, at de er kvalificerede til at optages som Studerende under det økonomiske Fakultet.

Specielt med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt en vis praktisk Virksomhed kan og bør kræves før Optagelse af det videregaaende økonomiske Studium, foreligger der i Almindelighed meget modstridende Opfattelser. Der er efter vor Mening ingen Tvivl om, at det vil være af Betydning for Eleverne at have blot noget Kendskab til, hvordan det gaar til i Praksis. Paa den anden Side vil det ofte være problematisk, hvermeget der kan opnaas ved en kortvarig praktisk Virksomhed. Dertil kommer, at et saadant Krav vil være vanskelig gennemførligt i praktisk Henseende. Vi er naaet til det Standpunkt, at en saadan Fordring ikke vil være gennemførlig som obligatorisk Krav. Imidlertid mener vi, at en vis praktisk Uddannelse, selvom kortvarig og meget elementær, vil være af Betydning for Eleverne og derfor under alle Omstændigheder maa anbefales.

Man har tænkt sig, at der gives Adgang for følgende Kategorier:

- 1) De matematisk-naturvidenskabelige Studenter, der har gennemgaaet Niels Brocks et-aarige Studenterkursus.
- 2) Nysproglige og gammelsproglige Studenter, der har gennemgaaet Niels Brocks et-aarige Studenterkursus, efter Aflæggelse af en Tillægsprøve i Matematik.
- 3) Studenter af den matematisk-naturvidenskabelige Linie efter en Tillægsprøve i Bogholderi.
- 4) Studenter af den nysproglige og den gammelsproglige Linie efter Tillægsprøver i Matematik og Bogholderi.
- 5) Dimittenter fra Handelsgymnasiet med Fransk til Afgangseksamen efter en Tillægsprøve i Matematik.
- 6) Andre Dimittenter fra Handelsgymnasiet efter Tillægsprøver i Matematik og Fransk.
- 7) Endvidere kan Personer, der ikke opfylder de under Kategorierne 1-6 anførte Betingelser, efter Ansøgning erholde Adgang, naar det dokumenteres (eventuelt ved Aflæggelse af Modenhedsprøve), at de paa-gældende er i Besiddelse af de nødvendige Kvalifikation. Den eventuelle Modenhedsprøve udformes og varieres efter særlig Undersøgelse i hvert enkelt Tilfælde.

F I L O S O F I K U M

Der er Enighed om, at Filosofikum bør være en almindelig Betingelse for at indstille sig til 1'Del af Eksamen. Det bør derfor snarest søges udvirket, at der gives Adgang for Folk under Kategorierne 5 - 7 til at tage den almindelige filosofiske Prøve. Indtil dette sker, vil der normalt kun gives Adgang til Undervisningen til Fakultetets 1'Del for Kategorierne 1 - 4.

LÆRERKRÆFTER

Arbejdsudvalget anser det for i høj Grad ønskeligt, at Lærestolene i størst mulig Udstrækning besættes med danske Videnskabsmænd, men det kan i Øjeblikket ikke siges, om de vigtigste Lærerposter fuldt ud kan dækkes med Danske. Man maa være forberedt paa i enkelte Tilfælde at maatte gaa til Udlandet for at finde kvalificerede Kræfter.

Ved Hovedlærerposterne tænkes først og fremmest paa Lærestolene i Nationaløkonomi, Driftsøkonomi, Statistik samt Socialpolitik og Finansvidenskab. Specielt for saa vidt angaar Driftsøkonomi, anser vi det for vigtigt, at ikke samtlige Dele af dette Fag kombineres i samme Person. Listen over Lærerposter, der i første Omgang maa besættes, ser saaledes ud:

- Et Professorat i Nationaløkonomi
- Et Professorat)
- Et Docentur) i Driftsøkonomi
- Et Professorat i Sociologi og Social-Psykologi
- Et Docentur i Statistik
- Et Docentur i Socialpolitik og Finansvidenskab
- Et Docentur)
- Et Lektorat) i Jura

L O K A L E R

Med Hensyn til dette Spørgsmaal foreligger den som Bilag vedlagte Redegørelse, der i store Træk viser, at den paa-tænkte økonomiske Uddannelses Krav til Lokaler maa anses for i første Omgang at være dækket inden for Universitetsbygningens nuværende Rammer.

Man maa dog gøre sig klart, at en saadan Ordning kun kan være midlertidig, og at det i Løbet af kort Tid vil blive nødvendigt at fremskaffe Midler til Opførelse af en særlig Bygning.

B I B L I O T E K

Det vil være nødvendigt saa hurtigt som muligt at fremskaffe et særligt økonomisk Bibliotek, da Statsbiblioteket kun i ringe Grad vil være i Stand til at skaffe den for den økonomiske Undervisning nødvendige Literatur.

B U D G E T

Under Forudsætning af, at Administration, Lokaler, Lys, Varme, Rengøring o.l. foreløbig ikke paafører det økonomiske Fakultet Særudgifter, vil et Budget for dette Fakultet, baseret paa de i Januar 1935 gældende Universitetslønninger for første Løntrin komme til at se saaledes ud:

3 Professorater

Nationaløkonomi,)
Driftsøkonomi,)
Sociologi og Social-Psykologi) 3 x Kr.9.138 = Kr.27.414

Pensionstilskud (10% af Grundlønningen) " 2.430 Kr.29.944

4 Docenturer

Driftsøkonomi,)
Statistik,)
Socialpolitik og Finansvidenskab))
Jura)4 x Kr.6.054= Kr.24.216

Pensionstilskud " 2.040 " 26.256

1 Lektorat

Jura " 3.000

I alt: Kr. 59.100

Ikke medtaget i Budgettet er Udgifter til Afholdelse af Eksaminer, til Vedligeholdelse af et økonomisk Bibliotek, til Anskaffelse af Undervisningsmateriale samt til Driften af et Laboratorium (herunder eventuelt Honorar til en Laboratorieassistent). Eventuelle Udgifter ved Oprettelse af Undervisning til Forprøverne er der heller ikke taget Hensyn til. Det opstillede Budget er saaledes et rent Lønningsbudget for det egentlige Fakultetsstudium.

O R G A N I S A T I O N

Arbejdsudvalget er enig i, at den Undervisning, der vil blive Tale om at oprette, bør organiseres under et særligt Fakultet under Universitetet, og med en Styrelsesordning, der specielt tilrettelægges efter de Formaal, man ønsker opfyldt. Vi tilstræber en Uddannelse paa udpræget videnskabelig Grundlag, og samtidig er det vigtigt i saa høj Grad som muligt at sikre en nøje Forbindelse med det Erhvervsliv, inden for hvis Interesseomraade de Studerende særlig skal have deres Virke. Det maa i denne Henseende sikres, at der opretholdes en befrugtende Forbindelse med det praktiske Liv og dets Mænd, og Uddannelsens Rammer bør derfor tilrettelægges under Medvirken af ledende Personligheder inden for Erhvervslivet. Dette kan ske ved Oprettelse af et særligt Raad af erhvervsmæssigt Sagkyndige.

Ogsaa paa det offentlig-administrative Omraade spiller dette Forhold ind, og en Samvirken med f.Eks. Købstadforeningernes Organisation bør iværksettes under en eller anden Form. Eventuelt bør disse have en Repræsentant i det ovennævnte Raad.

Endelig bør det, hvad angaar de forskellige Kursus eller Lærefag af praktisk og speciel Art, der vil blive Tale om at gruppere uden om den egentlige Undervisningskerne, tilstræbes, at man ved Tilrettelæggelsen af saadanne Kurser indhenter Udtalelser fra de Erhvervsinstitutioner eller Grupper, Organisationsledere etc., til Fordel for hvem den paagældende Undervisning paa-tænkes etableret.

FAKULTETETS NAVN

"Det økonomiske Fakultet".

EKSAMENS NAVN

"Økonomisk Eksamen".

Aarhus, den 25. Januar 1935.

Th. Juncker. Erik Arup. Chr. Møller.

Albert Olsen. Jørgen Pedersen.

Spørgsmaalet om Auditorier til det økonomiske Fakultet.

Udarbejdet af Professor, Dr.phil. Chr. Møller
til Brug ved Arbejdsudvalgets Møde den 13. November 1934.

Det humanistiske Fakultet har fuld R a a d i g h e d
over følgende Auditorier:

Auditorium	Antal faste Siddepladser	kan rumme
222	54	60-70
221	42	50-55
	Antal Stole	
219	ca. 12	15
218	12	18
217	12	18

Anvendelsen af disse Lokaler er for Tiden (Efteraars-
semestret 1934) følgende:

	Benyttet	Ledigt
222 Tiden 8 - 14	22 ugl. Timer	14 ugl. Timer
" 8 - 16	32 " "	16 " "
" 8 - 18	38 " "	22 " "

NB! Dette Auditorium kan i Tiden 8 - 10 (Morgen) frigøres til
det økonomiske Fakultets Undervisning med Undtagelse af een,
højst to ugentlige Timer.

	Benyttet	Ledigt
221 Tiden 8 - 14	14 ugl. Timer	22 ugl. Timer
" 8 - 16	18 " "	30 " "
" 8 - 18	25 " "	35 " "
219 " 8 - 14	12 " "	24 " "
" 8 - 16	16 " "	32 " "
" 8 - 18	17 " "	43 " "
218 " 8 - 14	14 " "	22 " "
" 8 - 16	21 " "	27 " "
" 8 - 18	23 " "	37 " "
217 " 8 - 14	10 " "	26 " "
" 8 - 16	12 " "	36 " "
" 8 - 18	15 " "	45 " "

Tager man de 5 Auditorier under eet, er Benyttelsen følgende:
Tiden 8 - 14 viser 72 benyttede og 108 ledige Timer (ugentligt);
Tiden 8 - 16 99 benyttede og 141 ledige Timer; Tiden 8 - 18
118 benyttede og 182 ledige Timer.

Man maa se helt bort fra de to meget smaa Lokaler:

Instituttet for jysk Sprog- og Kulturforskning samt den arkæologiske Sal, da disse paa Grund af særlige Forhold (linguistiske Samlinger o.l., som let kan bringes i Uorden eller beskadiges) kun kan benyttes, naar Lederne (Professorerne Møller, Skautrup samt Blatt) er til Stede. Derimod kan Det fonetiske Institut, der for øjeblikket ikke benyttes til Undervisning og som foreløbig kun i ringe Udstrækning kan benyttes til videnskabeligt Brug, da man mangler Midler til dets Udstyrelse med Instrumenter, indtil videre stilles til Disposition for Undervisning af mindre Hold (12 & 14 Studerende), hvis der anskaffes Tavler, Stole o.l.

Hvis man regner med, at Undervisningen i alt væsentligt skal foregaa i Tiden fra Kl. 8 til 14, vil der saaledes teoretisk kunne lægges 108 plus 36 (Det fonetiske Institut) = 144 ugentlige Timer til inden for de givne Rammer. Dette Tal maa naturligvis reduceres en Del, da disse teoretiske Muligheder ikke vil kunne udnyttes helt i Praksis. Men selv med en betydelig Reduktion, bliver Tallet alligevel saa stort, at det økonomiske Fakultets Timetal vil kunne passes ind i de eksisterende Rammer. Vanskeligheden ligger i at skaffe Plads i de to største Auditorier (222 og 221) i et tilstrækkeligt Timetal til den økonomiske Undervisning, der har over 18 Tilhørere. Men her vil Universitetets Festsal (med 250 Siddepladser) kunne afhjælpe Manglen, idet Festsalen normalt ikke benyttes i Tiden fra Kl. 12 til 16.

Man kan resumere den her anførte Statistik paa følgende Maade:

- I. Lokaler med Plads til 18 Studerende kan skaffes i tilstrækkeligt Omfang.
- II. I Tiden fra Kl. 12 til Kl. 16 vil Festsalen kunne anvendes til Forelæsninger for flere end 18 Tilhørere.
- III. I Tiden fra Kl. 8 til Kl. 12 vil det kunne komme til at knibe med Hensyn til Forelæsninger for flere end 18 Tilhørere; men Ulemperne vil ikke blive særlig store. For at faa et Skøn over, hvordan en økonomisk Undervisning

for flere end 18 Tilhørere vil kunne passes ind i de nuværende Rammer, anfører jeg nedenfor en Timeplan for Tiden 8 - 12 med Angivelse af de Auditorier, der i dette øjeblik vil kunne stilles til Raadighed:

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag
8- 9	222, 221	222, 221	222, 221	222, 221	222	222, 221
9-10	222	221	222, 221	Ingen	222	221
10-11	Ingen	221	221	Ingen	222	221
11-12	Ingen	221	221	221	222,221	222

En eventuel Undervisning i Teknologi vil kunne gives i et af de naturvidenskabelige Instituter; Forelæsninger med Lysbilleder kan holdes i et dertil indrettet Auditorium paa 3'Sal med Plads til 120 Tilhørere. Til Aftenundervisning (særlige Kursus) vil de 5 Auditorier (222,221,219,218,217) kunne stilles til Raadighed næsten uden Indskrænkning, idet Universitetet for øjeblikket efter Kl. 18 kun har 4 Timer i slaviske Sprog samt en enkelt Time i sammenlignende Sprogvidenskab. Endvidere vil Festsalen i de fleste Tilfælde kunne anvendes til Forelæsninger for et større Antal Tilhørere, da Universitetet efter Kl. 18 som Regel kun disponerer over nogle Fredage samt enkelte Torsdage.

The London School of Economics and Political Science.

(I det følgende kaldt London Skolen eller Skolen)

London Skolen, som begyndte i 1895 med 8 Elever, og som nu har ca. 3000 Studerende, spænder over Dele af fem Fakulteter: Statsvidenskab, Handelsvidenskab, Jura, Humaniora (Historie, Geografi, Sociologi og Antropologi), Naturvidenskab (visse Dele af Geografien og Antropologien). Skolen, som er en anerkendt Del af Londons Universitet, samarbejder paa den intimeste Maade med dets forskellige Afdelinger; medens Skolen f. Eks. selv indenfor det juridiske Omraade har regelmæssige Forelæsninger over: International Law, Mercantile Law, Commercial Law, The Law of Banking, Industrial Law og lignende Emner, holdes en Forelæsningsrække som: Hindu Law and Muhammadan Private Law paa The School of Oriental Studies; Undervisningen i moderne Sprog finder ikke Sted paa selve Skolen, men ved Universitetets forskellige linguistiske Afdelinger og Institutter. Samvirket mellem Universitetets Fakulteter er med andre Ord noget nær fuldkomment.

London Skolen har Bud dels til de Studenter, der har i Sinde at anvende et bestemt Antal Aar paa Opnaaelsen af en bestemt merkantil Grad, dels til enhver Person i Kongeriget, som for en kortere eller længere Periode ønsker at specialisere sig med Hensyn til et bestemt merkantilt, økonomisk eller socialt Emne. At Skolen, skønt dens Undervisning i Hovedsagen er rent teoretisk, holder sig i saa nøje Kontakt som muligt med Forretningsverdenen, fremgaar af mange Træk: Oprettelsen af en "Railway Department", som mange Jernbaneselskaber støtter økonomisk og sender Elever til, en Afdeling for "Business Administration", der er oprettet paa Opfordring af store Firmaer, der støtter Afdelingen økonomisk o.s.v. o.s.v.

Det er upaakrævet og upraktisk i denne Forbindelse at give en detailleret Fremstilling af hele Skolens meget omfattende og yderst varierede Undervisning; det er hensigtsmæssigt i første Omgang at se bort fra de talløse Kursus, Skolen har oprettet, samt fra den Undervisning, der uddanner de Studerende til Stillinger i Diplomati, Konsulartjenesten, Koloniforvaltningen o.s.v.

Vi kan ligeledes se bort fra den Del af Undervisningen, der har til Formaal at uddanne Kandidater, Magistre eller Doktorer i Jura, Humaniora og Naturvidenskab.

Det centrale for os er Undervisningen i E c o n o m i c s og C o m m e r c e.

Indenfor Economics kan man opnaa Graderne:

Bachelor of Science in Economics
Master of Science in Economics
Doctor of Science in Economics.

Graden Bachelor of Science in Economics er delt i to Dele: The Intermediate og The Final.

The Intermediate, som normalt tages efter eet Aars Forløb, omfatter Fagene:

- A. Elements of Economics, Geografi samt efter Valg eet af Fagene: Matematik, Logik, Fransk og Tysk.
- B. Engelsk økonomisk Historie og "British Constitution".

The Final, der normalt tager to Aar, omfatter:

- A. Economics
 - a. Principles of Economics
 - b. Banking and Currency
 - c. Økonomisk Historie efter 1815.
- B. To af følgende Fag efter Valg (Valget betinges i nogen Grad af Specialet, til hvilket de to Fag er en Slags Forberedelse):

1. English Constitutional History since 1660
2. Comparative Social Institutions
3. Social Philosophy
4. Political Position of the Great Powers
5. Statistical and Scientific Method
6. Elements of English Law
7. Political and Social Theory.

C. Specialet, der kan vælges blandt følgende Emner:

1. Economics, descriptive and analytical
2. Economic History (Modern)
3. Economic History (Mediæval)
4. Government
5. Sociology (der kan specialiseres paa forskellige Maader)
6. Banking, Currency and Finance of International Trade

7. Organisation of Transport and of International Trade
8. Geography
9. Statistics, including Demography
10. Industrial Law
11. Commercial Law
12. History of English Law with special reference to Economic Conditions
13. International Law and Relations.

D. Essay (over et almindeligt Emne, der ikke særligt berører Specialet; der kan vælges mellem indtil 5 eller 6 Emner).

E. Languages (Oversættelse ved Hjælp af Leksikon af Steder af Værker, som de Studerende maa antages at kende). Prøven omfatter to af Sprogene : Fransk, Tysk, Italiensk.

Det forudsættes, at de Studerende kan læse Hovedværkerne indenfor deres Speciale paa Fransk, Tysk og Italiensk.

Efter Bachelor-Graden, som de Studerende paa Dagholdene gennemgaaende er i Stand til at tage paa de dertil beregnede tre Aar (paa Aftenholdene tager samme Eksamen i Reglen fem Aar), kan man efter mindst 2 Aars yderligere Studier opnaa Graden: Master of Science in Economics. Det drejer sig her om et selvstændigt Studium af et af følgende af Universitetet anerkendte Emner eller af en Underafdeling af disse: Geography, Economic History, Political Science, Sociology, Economics, Commerce and Industry, etc., Transport, Banking and Currency, Statistics, International Law and Relations. Indenfor sit Emne maa Kandidaten atter lægge særlig Vægt paa en bestemt Side af Studiet. Eksamen er skriftlig og mundtlig; den skriftlige Del bestaar af fire selvstændige skriftlige Arbejder.

Graden: Doctor of Science in Economics opnaas paa Grundlag af originalt videnskabeligt Arbejde (Afhandlinger, Værker).

Graden Bachelor of Commerce er delt i to Dele: The Intermediate og The Final.

The Intermediate, som normalt tages efter eet Aars Forløb, omfatter Fagene:

- A. Elements of Economics, Geografi samt eet levende fremmed Sprog.
(Der kan i øjeblikket vælges mellem 27 forskellige Sprog).

B. Engelsk økonomisk Historie, Elementary Statistical Method and Accounting.

The Final kunde tidligere deles i to Dele, men denne Ordning udløber i Aar; efter den nye Eksamensordning, som der første Gang blev eksamineret efter i Fjor, skal den tages samlet, bortset fra Eksamen i Sprog, der helst skal være bestaaet saa tidligt, at man i det sidste Aar er helt fritaget for Sprogundervisning. The Final, der normalt tager to Aar, omfatter:

- A. Economics
 - a. Principles
 - b. Applied
 - c. Economic History of the Great Powers of the British Empire.
- B. Elements of Commercial Law
- C. Sprog
- D. Et meget omfattende Studium under en af Grupperne:
 - a. Banking and Finance eller
 - b. Trade and Transport "
 - c. Industry and Public Utilities.

Tidligst to Aar efter Graden: Bachelor of Commerce kan Kandidaten indstille sig til Graden: Master of Commerce. Der kræves, at han i Mellemtiden har haft mindst to Aars praktisk kommerciel Erfaring, som Universitetet mener at kunne anerkende; Eksamen bestaar i skriftlige Arbejder om det opgivne Emne samt som Regel mundtlig Eksamination; desuden maa Kandidaten indlevere en Slags Dissertation indenfor det opgivne Emnes Rammer.

En Doktorgrad findes ikke indenfor Omraadet "Commerce".

Skolen, som besidder et meget omfattende System af Fagbiblioteker, udgiver to videnskabelige Tidsskrifter: *E c o n o m i c a* og *P o l i t i c a* og samarbejder paa visse Punkter forskningsmæssigt med Cambridge og Harvard (U.S.A.). Dette videnskabelige Samarbejde, som kom i Gang i Efteraaret 1922, maa anses for at være meget værdifuldt for de tre Universiteter.

Lærerstabten bestod i Undervisningsaaret 1933/34 af 20 Professorer, 13 Docenter (readers), 25 Lektorer (lecturers) og 21 Assistentter og Studievejledere samt ca. 30 særlige Lektorer, der ikke var fast knyttede til Skolen.

De Studerende, der arbejder med en bestemt Grad for øje, er

som Regel Studenter, men Skolens Ledelse afgør selv, om en Ansøger er kvalificeret til at blive optaget. Betalingen for Undervisningen er ret høj; hvis man f.Eks. studerer til Graderne Bachelor of Science in Economics eller Bachelor of Commerce, maa man for Undervisningen paa Dagholdene betale £ 27.6.- aarligt; d.v.s. at man med eventuelle Tillægsgebyrer let kommer til at betale 2.000 Kr. i Forelæsningspenge for Opnaaelsen af en af de nævnte Grader.

Antallet af Studerende var 1933/34 2962 (deraf 683 Kvinder). Af disse tog 1417 (869 paa Dagholdene, 548 paa Aftenholdene) hele Undervisningen til en bestemt Eksamen. De øvrige 1545 Studerende specialiserede sig indenfor en bestemt Gren af de merkantile eller socialøkonomiske Studieomraader, hyppigst i Tilknytning til deres Arbejde i Praksis. De 548 Elever paa Aftenholdene, som tog hele Undervisningen til en bestemt Eksamen, var naturligvis hovedsagelig Folk, der om Dagen var optaget af en eller anden Virksomhed; den Undervisning, der var lagt tilrette for Folk paa Aftenholdene, var fuldstændig identisk med Undervisningen paa Dagholdene, kun var den fordelt over et større Tidsrum (som anført ovenfor svarer en femaarig Aftenundervisning til Bachelor-Graderne til Dagstudiets Trearsplan).

Af de 1417 Studerende, der arbejdede med en bestemt Eksamen for øje, og som maa siges at udgøre den egentlige Kærne i Skolens Undervisning, studerede:

- 893 til Bachelor-Graderne
- 263 til højere Grader
- 261 til Diplomer, Certifikater o.l.

I Modsetning til Erhvervsfakultetet i Amsterdam har London Skolen, som man vil se af de tidligere anførte Undervisningsplaner, blandt de obligatoriske Fag ogsaa Sprog. Det drejer sig, hvad angaar Graden Bachelor of Commerce, der har størst Interesse i denne Forbindelse, om to til fire Timers obligatorisk Undervisning ugentlig i eet Sprog det første Studieaar og to til tre Timers obligatorisk Sprog-

undervisning det andet Studieaar. Som tidligere anført befinder man sig paa Overgangsstadiet mellem to Eksamensordninger; den gamle Eksamensordning accentuerede Sprogundervisningen lidt stærkere end den nye for de Kategorier af Studerende, der havde Banking and Finance eller Trade (navnlig oversøisk Handel) til Speciale. Sprogundervisningen er rent praktisk og lægger Hovedvægten paa at lære de Studerende "at kunne tale med moderne Mennesker om moderne Emner" og at kunne forstaa en merkantil Tekst i alle Detailler (egentlig Handelskorrespondance doceres slet ikke). Der maa dog her tages Hensyn til, at engelske Studenter ofte møder med yderst mangelfulde Sprogkunderskab i de levende Sprog, og at Kontinentets Studenter gennemgaaende paa dette Punkt møder med bedre Forudsætninger.

Christen Møller

Handelshögskolan i Stockholm.

Handelshögskolan i Stockholm, som begyndte sin Virksomhed den 1° Oktober 1909, har til Formaal gennem en videnskabeligt anlagt Undervisning at give de Studerende Mulighed for en grundig Uddannelse i de for merkantil Virksomhed vigtigste Studiefag og at fremme selvstændig Forskning paa disse Omraader.

Adgang til at blive optaget som Studerende ved Handelshögskolan har ifølge Statutternes § 18 Folk, som har:

- a) avlagt studentexamen, eller
- b) är eller varit som lärjunge inskriven vid annan högskola eller erhållit godkänt avgångsbetyg från Chalmers tekniska läroanstalt i Göteborg, eller
- c) erhållit godkänt avgångsbetyg från under statens kontroll stående högre handelsläroverk, eller
- d) med godkänt avgångsbetyg utgått från tekniskt elementarläroverk.

Men selv den, som ikke opfylder nogen af disse Betingelser, kan optages som Studerende, saafremt Lærerforsamlingen efter en Eksamination af Ansøgeren kommer til den Opfattelse, at han er i Besiddelse af de nødvendige Forudsætninger for med Udbytte at kunne følge Undervisningen. Man har ved denne Undtagelsesbestemmelse villet give Folk med omfattende praktisk Erfaring og med Modenhed Mulighed for at deltage i den planlagte Undervisning.

Prøven sker paa den Maade, at en Ansøger, som synes at være i Besiddelse af tilstrækkelige Kvalifikationer, faar Ret til i een eller højst to Terminer som ekstraordinær Studerende at følge Arbejdet paa Skolen i hele dets Udstrækning, baade Forelæsninger og Øvelser. Naar man saaledes har faaet definitiv Klarhed over Ansøgerens Kvalifikationer, afgør Lærerforsamlingen, om han kan optages som almindelig Studerende.

Enhver har Ret til som ekstraordinær Studerende at paahøre

enkelte Forelæsningsrækker, men Studerende af denne Kategori kan ikke deltage i Øvelserne eller indstille sig til nogen Eksamen.

Selvom der saaledes i udstrakt Grad er givet Ikke-Student-ter Adgang til den normale Undervisning, er det dog i Praksis saaledes, at de Studerende i Hovedsagen rekrutteres fra Gymnasierne; Antallet af Ikke-Student-ter udgør kun faa Procent af Skolens Elever.

Undervisningen koster 600 Kr. aarlig for svenske Studerende, 900 Kr. aarlig for Udlændinge. Antallet af Studerende var i Høstterminen 1933 241, i Vinterterminen 1934 221 og i Vaarter-terminen 1934 198. De nyindskrevnes Antal var 106; af disse havde 82 været i Praksis (deraf 32 for længere Tid end et Aar). Antallet af nyindskrevne vil for Fremtiden foreløbig blive begrænset til 100 aarligt.

Handelshøjskolen almindelige Studieplan omfatter følgende Fag: Nationaløkonomi, Driftsøkonomi, Økonomisk Geografi med Raaproduktlære, Retsvidenskab samt Sprog (Engelsk, Tysk, Fransk, Russisk; der gives ogsaa et elementært Kursus i Spansk, men denne Undervisning er ikke af et saadant Omfang, at Spansk regnes med til Eksamensfagene).

Da Højskolen's fornemste Opgave er at drive indgaaende Studier over det økonomiske Liv, især som det ytrer sig i Sverige, lægges ogsaa ved Undervisningen Hovedvægten paa de Emner, der direkte belyser den moderne økonomiske Organisation, dens Forudsætninger, Virksomhedsformer og Udviklingsmuligheder.

Undervisningen, som kan fuldføres paa to Aar, sker dels gennem Forelæsninger, dels gennem Øvelser, som især tilsigter at anspore de Studerende til selv-stændigt Arbejde med økonomiske Problemer.

Der findes to Hovedeksamener:

Økonomisk Eksamen

Økonomisk Magistereksamen.

Den Økonomiske Eksamen, som er langt den almindeligste, omfatter Fagene:

1) Nationaløkonomi

- 2) Driftsøkonomi
- 3) Økonomisk Geografi med Raaproduktlære e l l e r Retsvidenskab
- 4) Mindst eet levende fremmed Sprog

Udover disse Fag staar det den Studerende frit at medtage andre Fag, i hvilke Skolen giver regelmæssig Undervisning. Ligeledes kan en Kandidat efter aflagt Eksamen underkaste sig Prøver i andre Fag end dem, han har haft til økonomisk Eksamen.

Studerende, som har bestaaet økonomisk Eksamen, faar et Diplom, der berettiger dem til Betegnelsen D. H. S. (diplomerad från Handelshögskolan).

Økonomisk Magistereksamen kan tages af den, der i Forvejen har bestaaet økonomisk Eksamen ved Handelshögskolan.

Magistereksamen omfatter en videregaaende Undervisning og et selvstændigt Studium indenfor de til økonomisk Eksamen krævede Hovedfag (bortset fra Sprogene) og kan endvidere omfatte økonomisk Historie, Statistik og s t a t s k u n d s k a p. Der kræves i Almindelighed 4 Fag til Magistereksamen, men hvis en Kandidat har bestaaet økonomisk Eksamen med en bestemt Karakter ("med beröm godkänd") i økonomisk Geografi og Retsvidenskab, kan han indstille sig til økonomisk Magistereksamen med kun 3 Fag som særligt studerede.

Ifølge kgl. Kundgørelse af 29' Juni 1912 giver under visse Forudsætninger økonomisk Eksamen med en bestemt Karakter i Nationaløkonomi, økonomisk Geografi og Retsvidenskab Ret til at indtræde i k. utrikesdepartementets Tjeneste, ligesom økonomisk Eksamen bestaaet med en bestemt Karakter er en af Betingelserne for at blive anerkendt som autoriseret Revisor.

Undervisningsaaret, der er inddelt i 3 Terminer, løber fra den 1' Oktober til den 21' Juni, saaledes at der er Mulighed for, af de Studerende i den lange Sommerferie kan hellige sig selvstændige Studier, foretage Studierejser eller skaffe sig nogen praktisk Uddannelse ved Arbejde som Vikarer paa Kontor o.l.

Inden for de forskellige Fag kræves der Kendskab til den

vigtigste videnskabelige Litteratur, flittig Deltagelse i Forelæsninger, Øvelser etc. samt Afholdelse af selvstændige Foredrag over opgivne eller selvvalgte Emner; der lægges ved Eksamen principielt større Vægt paa Kundskabernes Kvalitet end paa deres Kvantitet.

De forskellige Fag til Økonomisk Eksamen har faaet en ret fast Udformning.

N a t i o n a l ø k o n o m i e n omfatter:

- 1) Pris- og Fordelingsteori
- 2) Penge- og Bankvæsen
- 3) Konjunkturforhold
- 4) Udenrigshandel og Handelspolitik
- 5) Økonomisk Historie
- 6) Sveriges Næringsliv
- 7) Almindelig "Næringsøkonomi" (Trust- og Kartelvæsen, Jernbaneøkonomi, Trafikpolitik, Skibsfart, Industriorganisation, Industripolitik o.l.)
- 8) Statistik.

D r i f t s ø k o n o m i e n (paa Svensk Företagsekonomi) omfatter:

- 1) Bogholderi
- 2) Omkostningskalkule
- 3) Balanceteknik og Balancekritik
- 4) Varehandelsorganisation, Salgsorganisation, Fabriksorganisation
- 5) Kontororganisation, Bogføringsorganisation, Bankteknik, Institutioner i Varehandelens Tjeneste, Om sætning af Værdipapirer og Financieringsteknik (evt. Revisionsteknik).

Ø k o n o m i s k G e o g r a f i omfatter:

- 1) Kartografi
- 2) Enkelte Landes økonomiske Geografi
- 3) Raaproduktlære
- 4) Almindelig økonomisk Geografi.

R e t s v i d e n s k a b omfatter:

- 1) Civilret

- 2) Procesret
- 3) Speciel Nærings- og Handelsret
- 4) Skattelovgivning (Øversikt av svenska beskattningsrätten)
- 5) Dele af Formueretten.

S p r o g. I de anførte Sprog (Tysk, Engelsk, Fransk, Russisk) er Eksamensordningen ikke helt ensartet; for Tysk omfatter den skriftlige Prøve f. Eks.: Skriftlig Gengivelse af en oplæst Tekst, Oversættelse af en merkantil Tekst og Udfærdigelse af en mindre Serie Handelsbreve, altsammen uden Benyttelse af Hjælpemidler; ved den mundtlige Eksamen lægges Hovedvægten paa Talefærdigheden og Ekstemporaloversættelse af Avisartikler af politisk eller økonomisk Indhold; det forudsættes, at Kandidaten har et indgaaende Kendskab til de politiske, økonomiske og sociale Forhold i Tyskland.

Antallet af Kandidater, der har taget Økonomisk Eksamen, har ifølge en Statistik, der gaar til Februar 1934, været følgende:

1911	-	59	1923	-	50
1912	-	37	1924	-	55
1913	-	45	1925	-	48
1914	-	42	1926	-	52
1915	-	45	1927	-	48
1916	-	46	1928	-	38
1917	-	55	1929	-	58
1918	-	77	1930	-	72
1919	-	87	1931	-	90
1920	-	59	1932	-	92
1921	-	71	1933	-	92
1922	-	63			

Til Belysning af de Omraader, hvor Kandidaterne finder Anvendelse skal endelig gengives den i Professor Ohlins tidligere fremsendte Redegørelse indeholdte Oversigt:

Statliga verk och inrättningar.....	57
Kommunale styrelser och inrättningar	17
Handel och industri	357
Jordbruk	5
Kommunikations- och transportvæsende	13
Hotell- och restaurantrørelse	3
Annan næringsverksamhet m.m.	25
Försäkringsvæsende	43
Revisionsverksamhet	97
Reklamverksamhet	12
Tidningar och publikationer	22
Advokatverksamhet	11
Föreningar i näringslivets tjänst	33
Universitet och högskolor	13
Handelslärare	31
Fortsatta studier	19
Utan angiven sysselsättning	117
Bank- och bankirverksamhet	93
Summa	<u>968</u>

Handelsfakultetet ved Universitetet i Amsterdam.

Adgangsbetingelser. Uddannelse svarende til Studentereksamen, hvorfra dog kan dispenseres, naar Omstændighederne taler derfor.

Studietiden er normalt $4\frac{1}{2}$ Aar.

1' Del kaldes Candidateksamen og strækker sig over 2 Aar.

Af Ikke-handelsstudenter kræves en Forprøve i Bogholderi. De obligatoriske Fag er følgende:

- 1) Retsvidenskabelig Propædeutik, Hovedpunkter af borgerlig Ret og Konkurslovgivning.
- 2) Handelsret.
- 3) Nationaløkonomi.
- 4) Bedriftsøkonomi.
- 5) Politisk og økonomisk Historie, særlig i det 19' og 20' Aarhundrede.
- 6) Socialgeografi; særlig økonomisk,

samt et af følgende Fag:

- a) Fysisk Geografi.
- b) Statistik.

2' Del Doktoraleksamen. Studietid $2\frac{1}{2}$ Aar. Obligatorisk:

- 1) Nationaløkonomi og Statistik.
- 2) Bedriftsøkonomi,

samt mindst to af følgende Fag:

- a) Handelsret.
- b) Økonomisk Historie,
- c) Økonomisk Geografi.
- d) Kolonikundskab (Land og Folk)
- e) Kolonial økonomi
- f) Kolonialret
- g) Statsret, Folkeret, Sociologi, Skattelovgivning.

Eksamensprøven i Nationaløkonomi og Bedriftsøkonomi varer $\frac{1}{2}$ Time, i de øvrige Fag 1 Kvarter. I Statistik finder ingen Eksamen Sted; men Lektoren i Statistik bevidner, at Kandidaten er i Besiddelse

af de fornødne Kundskaber i Faget.

Antallet af Elever er imellem 300 og 400. Til Candidateksamen bestaar mellem 50-60% af dem, der indstiller sig og til Doktoraleksamen ca. 80%. Det ugentlige Antal Forelæsninger og Eksaminatorier er ca. 15. 1'Del (Candidateksamen) er ingen afsluttende Prøve. Der undervises ikke i Sprog. En stor Del af Studiet er anlagt som Gruppearbejde med ældre Studenter som Ledere. Disse Studenter informeres af Universitetslærerne og virker derpaa som Manuduktører og Gruppeledere for de yngre. Efter Doktoraleksamen er der Lejlighed til en yderligere Uddannelse med en afsluttende Doktor-eksamen. Ved Undervisningen medvirker et ikke ubetydeligt Antal Lektorer og Assistenten. Der er en meget stor Efterspørgsel efter Doctorandi, der omgaaende finder Ansættelse i offentlige og private Institutioner og Foretagender. Det samme er Tilfældet med de Doctorandi, der udgaar fra den nederlandske Handelshøjskole i Rotterdam.
1'D e l:

Bedriftsøkonomi. De skriftlige Arbejder begynder efter 1 Aars Forløb, og en større Afhandling skal være indleveret senest 2 Maaneder før Eksamen. Der aflægges Studiebesøg paa Fabriker, og den tekniske Literatur tilegnes under Vejledning af Assistenten. Der er 4 obligatoriske Lærebøger: I.H.Jones: The economics of private enterprises, I, II, III, E. Heidebrock: Industriebetriebslehre, samt to hollandske Lærebøger om Grundlaget for Foretagenders Financiering og Effekt- og Kreditformer.

Økonomi. Taussig: Principles of Economics. Böhm-Bawerk: Positive Theorie des Kapitals III. Spann: Die Haupttheorien der Volkswirtschaftslehre. G.M.V.Stuart: Bankpolitik, samt Kendskab til 3 økonomiske Tidsskrifter.

Retsvidenskab: 3 hollandske Bøger om Indledning til Retsvidensskaben og nederlandsk Ret, jfr. Jahrboekje Economische Facultet, 1934, p.49.

Handelsret. 2 hollandske Bøger. Anf.Skr.p.49.

Økonomisk Historie. Bücher: Die Entstehung der Volkswirtschaft I. Daenell: Geschichte der Vereinigten Staaten von Amerika,

samt en Dokumentsamling angaaende økonomisk historie fra 1814 til 1924 af Posthumus.

Socialgeografi. Er delt i to Grupper, den ene omfattende almindelig, politisk og økonomisk Geografi, den anden et specielt Emne, f.Eks. U.S.A., hollandsk Landbrug o.s.v. Anf.Skr.p.50.

Fysisk Geografi. To hollandske Lærebøger. Anf.Skr.p.52.

Statistik. Statistikens almindelige Del. Tentamen efter et Aars Forløb, visende Færdighed i Benyttelse af Tabeller og grafiske Fremstillinger. Derefter studeres Befolknings-, social og økonomisk Statistik med særligt Henblik paa den metodiske Undersøgelse. Praxis kan den, der ønsker det, opnaa i "het Bureau van Statistik". Der forlanges 4 Lærebøger samt Kendskab til en Række statistiske periodiske Publikationer. Anf.Skr.p.51.

2' D e l:

Økonomi. v.Wieser: Theorie der gesellschaftlichen Wirtschaft. Schumpeter: Epochen der Dogmen und Methodengeschichte. Leaf: Banking. Heller: Grundproblemen der volkswirtschaftlichen Theorie, samt Kendskab til 11 økonomiske Tidsskrifter. 2 Maaneder før Eksamen indleveres en skriftlig Afhandling over et Emne, aftalt med Universitetslæreren.

Bedriftslære: Clark: The Economics of Overhead Costs. Kimball: Principles of Industrial Organisation. Vogelstein: Die finanzielle Organisation der kapitalistischen Industrie und die Monopolbildungen. Weber: Ueber den Standort der Industrien I. Lohmann: Der Wirtschaftsplan des Betriebes und der Unternehmung. Zwiedineck Südenhorst: Arbeitsbedarf und Lohnpolitik der modernen kapitalistischen Industrien. Briefs: Gewerkschaftswesen und Gewerkschaftspolitik.

Der forlanges en skriftlig Afhandling, indleveret 2 Maaneder før Eksamen, efter Aftale med Universitetslæreren.

Økonomisk Historie. See: Les origines du capitalisme moderne. Sombart: Der moderne Kapitalismus.

Økonomisk Geografi og Handelsret efter Aftale med Lærerne.

Statistik. Kendskab til statistisk Analyse af Bedriftslivet, saasom Tilbud og Efterspørgsel, Konjunkturundersøgelser. Efter 1 Aars Forløb aflægges den første Prøve. Tentamen ved Studiets Slutning.

2 obligatoriske Lærebøger samt Kendskab til en Række sta-

tistiske Tidsskrifter.

Skattelovgivning. Hollandsk Lærebog om Indkomst- og Formue-, Dividende- og Tantiemebeskatning.

Statsret. Mindst 1 Aars Forelæsninger og Øvelser.

Folkeret. T.v.Liszt: Das Völkerrecht systematisch dargestellt. Strupp: Grundzüge des positiven Völkerrechts.

Bedriftslivets Psykologi. Kan tages som Bifag. Studenterne skal følge Øvelser over Psykotechnik, Bedrifts- og almindelig Psykologi. Der findes et psykologisk og psykoteknisk Laboratorium knyttet til Universitetet. Her findes en stor Faglitteratur. 14 obligatoriske Lærebøger om Psykotechnik, "Scientific Management", Bedriftspsykologi, "Arbeitswissenschaft", "Industrial Psychology", Rationalisering, Salgpsykotechnik, Reklamepsykologi samt Kendskab til en Række Fagskrifter.

Sociologi. Mindst to Aars Forelæsninger og Øvelser.

Steinmetz: Inleiding tot de Sociologie. Müller-Lyer: Phasen der Kultur. Sozokin: Contemporary sociological Theories. Foruden den ovenanførte obligatoriske Literatur gives der Studenterne Anvisning paa en Række Bøger, som det anbefales dem at læse. Jfr.anf.Skr.p.64-89.

Foruden den almindelige Eksamen findes endvidere en særlig Prøve for Revisorer.

Den nederlandske Handelshøjskole i Rotterdam.

I Rotterdam har i Modsætning til Amsterdam 1'Del af Eksamen en afsluttende Karakter, og en stor Del af Studenterne forlader Undervisningen efter de første 2 Aars Forløb. Eksamen er noget anderledes anlagt; til 1'Del er saaledes kun Økonomi, Bedriftslære, Jura og økonomisk Historie obligatoriske, hvortil saa efter frit Valg kommer økonomisk Geografi eller Varekundskab - sidstnævnte Fag er dog stærkt paa Retur. Hertil kommer, at der gives Undervisning i Sprog, enten i eet i 2 Timer ugentlig eller i to i 1 Time ugentlig. Der kræves ikke Eksamen i Sprog, men Bevis for at have overværet Sprogundervisningen i 25-30 Timer. 2'Del - Doktoraleksamen - varer som i Amsterdam $2\frac{1}{2}$ Aar og er delt i 2 Linier - en social-økonomisk og en offentlig administrativ. Undervisningen har en mere skolemæssig Karakter end i Amsterdam, og Timeantallet er det dobbelte - ca. 25-30 Timer ugentlig. Rotterdam bærer mere Præg af at være en Handelshøjskole end et Universitet, et Præg, som det vist dog søger at fjerne sig fra. Lærerne er daarligere aflønnet end i Amsterdam. Antallet af Studerende er mellem 400 og 500.

Albert Olsen

Socialinstituttet i Stockholm.

Da der fremkommer en særlig Indberetning fra
Amtsfuldmægtig Kæmpegaard, skal her kun anføres følgende:

Antallet af Elever er i nærværende Studieaar 237. For at blive indskrevet kræves af Eleven en vis Modenhed, og der tages ved Bedømmelse Hensyn til saavel den teoretiske som praktiske Uddannelse. Institutet hjælper om fornødent Ansøgere til 1 Aars Praksis, før Studiet paabegyndes. Studietiden er ca. 2 Aar. Uddannelsen foregaar efter 3 Hovedlinier: Socialpolitisk Eksamen, Kommunaleksamen og Eksamen i "samhällskunskap".

Eksamensfordringer.

- 1) Nationaløkonomi
- 2) Statskundskab (Statsforfatning og Forvaltning)
- 3) Socialpolitik (Økonomisk og social Udvikling, Arbejdsmarked, Kooperation, Socialstatistik, Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer)
- 4) Samfundets sociale Virksomhed (Fattiglovgivning, Børne- og Ungdomsforsorg, Alkoholspørgsmaalet socialt og fysiologisk, Pensionsforsikring, Sygeforsikring o.s.v.)
- 5) Socialhygiejne (Sundhedsvæsen, Sygevesen, Bolighygiejne, Skolehygiejne, Seksualproblemer, Børne- og Moderforsorg, Arbejderlovgivning, Ulykkesforsikring o.s.v.)
- 6) Psykologi med Etik (Psykiatri, kriminalpsykologiske Problemer o.s.v.)
- 7) Godkendt Arbejde fra sociale praktiske øvelser.

Kommunal Eksamen.

- 1) Nationaløkonomi
- 2) Statskundskab
- 3) Kommunal Forvaltning (Kommunal Ret, Boligpolitik samt de væsentlige Omraader inden for den kommunale Forvaltning)
- 4) Kommunal Husholdning (Regnskabsvesen, Finansteknik, Bogføring)
- 5) Godkendt Arbejde fra kommunal-praktiske øvelser

Eksamen i "samhällskunskap".

- 1) Nationaløkonomi
- 2) Statskundskab
- 3) Socialpolitik

4) Kommunal Forvaltning eller Psykologi med Etik.

Ikke Elever kan mod Betaling deltage i Socialinstituttets Forelæsningsrække, og disse falder som Regel i Tiden 15 - 17 og 19 - 21.

Albert Olsen